

EDUARD SANJUAN

Kosovo o el temps perdut

Ningú no recorda una crisi internacional contemporània que anunciés el seu esclat amb tant de temps com la de Kosovo. Des d'abans mateix de la caiguda del mur de Berlín —esdeveniment pròxim a complir una dècada— que es reitera amb raó que la situació de la província sèrbia, poblada majoritàriament per ciutadans d'origen albanès, pot arrossegar cap al desastre tots els Balcans i, de rebot, Europa.

“Entretinguda” la comunitat internacional pel serbi Slobodan Milosevic en els sagnants conflictes de Croàcia i de Bòsnia, Kosovo s'ha mantingut durant anys i anys al fons del calaix de les urgències geopolítiques.

Però advertia constantment a aquell que volgués escoltar que la situació era insostenible: un aparell de poder serbi esclafant fins el paroxisme els drets de la majoria de la població per la força omnipresent de les armes. I amb una política de resistència pacífica practicada sense cap resultat pràctic i enormes sacrificis pels kosovars albanesos que tenia data de caducitat.

Després dels acords de Dayton tothom va posar els ulls sobre Kosovo però per deixar-los quietes, amb la mirada fixa i l'ànim impertèrrit. Ni tan sols han calat les advertències d'un escenari realment catastròfic, però no del tot forassenyat, on Kosovo és la primera fitxa bèl·lica d'un dòmino que cau estrepitosament i que arrossega de nou Bòsnia i després Albània, Macedònia, Grècia, Turquia, Bulgària, Rússia, l'Europa Occidental, etc.

Per què no es va actuar a Kosovo quan encara hi havia temps? Fins el passat mes de gener l'Exèrcit d'Alliberament de Kosovo era tan sols un grup de joves irats sense cap arrelament sòlid entre les capes populars.

Ibrahim Rugova tenia darrere seu el gruix dels kosovars en la seva reivindicació pacífica de restauració autonòmica i de defensa dels drets culturals i lingüístics de la comunitat albanesa. Avui els integrants de l'EAK són els

herois d'un poble convençut de la impossibilitat de conviure més temps amb els serbis gràcies a la brutalitat de les forces de Belgrad i de la passivitat internacional. Kosovo reivindicava el mateix estat que Montenegro dins la República. Ara només veu la sortida de la independència a tot preu i a pesar de la derrota de l'EAK a camp obert. Després de tants morts, de la destrucció de més de 250 localitats i de les 300.000 persones expulsades de casa seva en un enèsim episodi de neteja ètnica no es veu cap altra alternativa.

Allò que fa menys d'un any hauria pogut ser per als països occidentals una pressió inequívoca per a la restauració d'uns drets inalienables, ara ha esdevingut un pantà enfangat del qual ja és molt difícil sortir. Europa no vol la

repressió sèrbia, però tampoc no desitja ara per ara un Kosovo independent, temptació d'una “Gran Albània” i, per tant, germen de més explosions regionals. És el gran dilema.

Què fer? Castigar militarment els serbis fins que acceptin una solució que ni ells ni ja tampoc els mateixos kosovars volen? La situació s'ha deixat podrir i ara és molt difícil redreçar-la en termes de pau, de democràcia i de respecte dels drets humans.

Els missatges donats durant tot aquest temps a Slobodan Milosevic sobre Kosovo han estat del tot contradictoris

i pusil·lànimes. Han permès al president iugoslau anar decididament endavant amb els seus plans amb la relativa seguretat que a l'altre costat de l'Adriàtic hi hauria soroll i res més.

En qualsevol cas, la comunitat internacional, més enllà d'aturar el desastre humanitari amb una acció decidida, com a Bòsnia, hauria de plantejar-se després amb tota urgència atacar directament el cor del problema balcànic: Slobodan Milosevic. Fa molt temps que hauria d'haver passat per l'Haia responnent dels càrrecs de genocidi i de crims contra la humanitat.

“Què fer? Castigar militarment els serbis fins que acceptin una solució que ni ells ni ja tampoc els mateixos kosovars volen? La situació s'ha deixat podrir i ara és molt difícil redreçar-la en termes de pau i de democràcia.”